

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Naděždy Řehákové a soudkyň JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové ve věci

žalobkyně: **Z. Š.**, narozená X
bytem X

proti

žalované: **Česká advokátní komora**, IČO 66000777
sídlem Národní 118/16, 110 00 Praha 1 – Nové město

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 5. 2022, č. j. 10.01-000216/22-002,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a rozhodnutí žalované

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, jímž žalovaná rozhodla tak, že se žalobkyni k její žádosti neurčuje advokát k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).
2. Uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaná rozhodla k žádosti žalobkyně ze dne 4. 4. 2022 o určení advokáta dle ust. § 18c zákona o advokacii k zastoupení v řízení před Nejvyšším správním soudem o kasační stížnosti proti usnesení

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2022, č. j. 5 A 22/2020-25. Důvodem nevyhovění žádosti bylo nesplnění podmínek dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3, odst. 1 a odst. 4 zákona o advokacii, s nimiž zákon spojuje vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby.

3. Žalovaná nesplnění podmínky dle § 18 odst. 2 cit. zákona spatřovala v tom, že žalobkyně nesplnila podmínku pro ustanovení advokáta podle zvláštních právních předpisů, konkrétně nepředložila pravomocné rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce v občanském soudním řízení dle § 30 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Žalobkyně dále nesplnila uvedenou podmínku § 18 odst. 2 zákona o advokacii také tím, že potvrzením nedoložila, že jí dva konkrétní advokáti odmítli poskytnout požadovanou právní službu. Tím neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby způsobem stanoveným v zákoně o advokacii. Žalobkyně dále v žádosti neuvedla žádné skutečnosti týkající se jejích finančních a majetkových poměrů a neprokázala tak, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby.
4. Z uvedených důvodů nebylo žádosti žalobkyni vyhověno a advokát jí nebyl určen.

II. Žaloba

5. Žalobkyně v podané žalobě sporovala závěry žalované s argumentací, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti, neboť rozhodla o neurčení advokáta k poskytnutí „bezplatné“ právní služby a nikoli o „určení advokáta“ z důvodu odmítnutí poskytnutí právní služby dvěma oslovenými advokáty. Namítla, že napadeným rozhodnutím tak bylo rozhodnuto o její žádosti z jiného důvodu, než bylo předmětem její žádosti. Žalovaná tak dle žalobkyně zatížila řízení vadou, která způsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí a jeho důsledkem bylo odepření práva žalobkyně na spravedlivý proces. K podané žalobě v přílohách jako důkazy označila a připojila napadené rozhodnutí a svou žádost ze dne 26. 5. 2022.

III. Vyjádření žalované

6. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě jako spornou otázku vyvěrající z podané žaloby vymezila tak, že jde o posouzení, zda i majetný občan (zde žalobkyně) má právní nárok na určení advokáta. Zmínila, že totožnou otázkou, zda i majetný občan může úspěšně žádat o určení advokáta k poskytnutí právní služby, a to nikoli bezplatně, jako tomu bylo dle právní úpravy účinné do 30. 6. 2018, měl vyřešit Městský soud v Praze v řízení vedeném pod sp. zn. 6 A 101/2021, v němž se tento soud obrátil na Ústavní soud s návrhem na zrušení části zákona o advokacii, týkající se právě problematiky určování advokátů k poskytnutí bezplatné právní služby výlučně osobám nemajetným.
7. Žalovaná v této věci připomněla, že žalobkyně napadá žalobou rozhodnutí žalované, které stojí nikoli pouze na zákonném kritériu, že žalobkyně jako žadatelka neprokázala, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii, ale i na dalších dvou zákonných kritériích, totiž, že žalobkyně neprokázala, že jí právní službu odmítli poskytnout nejméně 2 advokáti a že nepředložila zamítavé rozhodnutí soudu o své žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

8. Dle žalované postačí, že obстоjí alespoň jediný důvod uvedený v rozhodnutí žalované o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby. Žalobkyně ani nesplnila podmínku stanovenou v ust. § 18c odst. 3 zákona, totiž prokázat, že byla v žádosti o poskytnutí právní služby odmítnuta alespoň dvěma advokáty – pouhé tvrzení o takové skutečnosti nepostačuje.
9. Žalovaná má navíc za to, že jsou správné dosavadní výklady § 18 a § 18c zákona o advokacii provedené Městským soudem v Praze i Nejvyšším správním soudem stran otázky přístupu ke spravedlnosti, k otázce omezení okruhu osob, kterým může být advokát určen, jsou-li navíc kumulativně splněny i další zákonné podmínky pro určení advokáta k poskytnutí právní služby, tedy pro osoby nemajetné, přesněji řečeno, advokát by měl být určen pouze takovému žadateli, jehož majetkové a příjmové poměry to odůvodňují - § 18c odst. 1 věta první cit. zákona, při případném současném kumulativním splnění dalších podmínek stanovených zákonem o advokacii a vyhláškou č. 120/2018 Sb.
10. Žalobkyně nesplnila ani zákonnou podmínku ve smyslu ust. § 18c odst. 1 zákona o advokacii, totiž že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby. Žalovaná dodala, že řízení vedené Nejvyšším správním soudem, pro které žalobkyně žádala žalovanou určit advokáta, bylo usnesením ze dne 14. 6. 2022 skončeno tak, že kasační stížnost byla odmítnuta. Toto rozhodnutí žalovaná navrhla k důkazu.
11. Z uvedených důvodů žalovaná navrhla, aby soud podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Další podání účastníků

12. Žalovaná v dalším podání ze dne 26. 4. 2023 reagovala na vývoj po vydání nálezu Ústavního soudu. Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023 a na něj navazující první rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 6 A 45/2022, rovněž ve věci žalobkyně Z. Š. proti žalované po vydání uvedeného nálezu.
13. Vyjádřila, že Městský soud i po nálezu Ústavního soudu žalobu zamítl, když odkázal na to, že řízení o přezkumu rozhodnutí žalované v jiné věci žalobkyně pod sp. zn. 6 A 101/2021, v níž byl právě podán návrh k Ústavnímu soudu ohledně ústavnosti § 18c odst. 1 zákona o advokacii, šlo o rozhodnutí žalované o zastavení řízení, a tudíž specifické tak, že jeho okolnosti nelze srovnávat s jinými rozhodnutími žalované o neurčení advokáta. Žalovaná proto navrhla, aby soud v této věci doplnil důkazní řízení o obsah spisů Městského soudu v Praze sp. zn. 6 A 101/2021 a sp. zn. 6 A 45/2022, zejména přezkoumávaných správních rozhodnutí žalované a rozsudku ze dne 20. 4. 2023 ve věci sp. zn. 6 A 45/2022. Dle žalované je zřejmé, že ani senát 6 A, který je tím, kdo jako navrhovatel učinil vůči Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“, nepovažoval obsah nálezu za přílehlavý pro rozhodnutí v jiném řízení, konkrétně v řízení vedeném pod sp. zn. 6 A 45/2022. Žalovaná má za to, že ani v této věci, do které podala toto vyjádření, nelze považovat nálezu Ústavního soudu za přílehlavý v tom smyslu, aby žalobě žalobkyně mohlo být automaticky vyhověno pouze s odkazem na výrok uvedeného nálezu.
14. Žalobkyně v dalším podání ze dne 10. 11. 2023 uvedla, že nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023, kterým Ústavní soud zrušil ust. § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“, má přímý vliv na řízení v této věci, byť rozhodnutí žalované bylo vydáno před vydáním nálezu. Tím, že žalovaná požadovala údaje, které v daném případě k rozhodnutí nepotřebovala znát, zasáhla současně

do osobních, příjmových a majetkových poměrů žalobkyně, což platí i po dobu odložené vykonatelnosti nálezu. Žalobkyně s odkazem na zásadu rovnosti účastníků řízení žádala, aby soud „poskytl usnesení“ (zřejmě žalobkyni a zřejmě jde o usnesení žalované o zastavení řízení ve věci 6 A 101/2021 – pozn. soudu) ke srovnání s jinými rozhodnutími žalované.

V. Jednání před soudem

15. Žalobkyně se k nařízenému jednání nedostavila s omluvou bez udání důvodů, kterou zaslala soudu dne 10. 11. 2023 spolu s vyjádřením k věci, v němž již také výslovně vyjádřila souhlas s tím, aby soud rozhodl ve věci bez její přítomnosti.
16. Zástupce žalované odkázal na dvě podání žalované strany. Jednak na vyjádření k žalobě a jednak na informaci poté, kdy do úpravy § 18 zákona o advokacii nálezem zasáhl Ústavní soud. Upozornil na to, že podle § 18 ve spojení s § 18c zákona o advokacii platí, že každý má právo na přístup k soudu, k zajištění spravedlnosti, k zastoupení před soudem, a toto oprávnění může realizovat nejčastěji tím, že si advokáta k poskytnutí právní služby zvolí. Případně může žádat soud o ustanovení zástupce pro řízení a teprve poté může podávat žádost k České advokátní komoře o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Tato trojčlenka neplatí pouze pro právní službu u ústavní stížnosti anebo pro zastoupení ve správním řízení. V dané věci šlo o tři důvody. Až do nálezu Ústavního soudu žalovaná neměla vyhovovat žádostem osob, jejichž majetkové a příjmové poměry neosvědčovaly důvodnost takového postupu, protože pokud Česká advokátní komora advokáta určí, pak s výjimkou řízení u Ústavního soudu nebo ve správním řízení náklady advokáta hradí Česká advokátní komora. Ostatně jen na pomoci slabším je postaveno i právo sociálního zabezpečení. Nicméně vyjádřil, že nálezu Ústavního soudu žalovaná respektuje, stejně jako respektuje, že u řady žalob paní Š. neudrží důvod nálezu, který vychází z § 18 odst. 1 zákona o advokacii. Nicméně platí, že zamítavé rozhodnutí žalované je postaveno na nedoložení potvrzení jmen alespoň dvou advokátů, kteří odmítli poskytnout žalobkyni právní službu, a na neprokázání splnění podmínek o neustanovení advokáta soudem. Pokud se žalobkyně brání tím, že není povinna předkládat potvrzení, nýbrž jen jmenovat advokáty ve formuláři žádosti dle vyhlášky, pak opomíjí právní úpravu, která je v § 18 odst. 3 zcela jednoznačně uvedena. Soudy pak nejsou přísné v tom, že by vyžadovaly určitou formu potvrzení, lze jakýmkoli způsobem soudu osvědčit, že se žadatel minimálně na dva advokáty obrátil a ti mu právní službu odmítli.
17. Zástupce žalované dále uvedl, že v otázce ustanovení zástupce pro řízení všechny senáty městského soudu, kromě senátu 17 A, vycházejí z toho, že nelze pominout § 18 zákona o advokacii, který nálezem dotčen není, tj. že žadatel musí buď si sám zvolit advokáta, nebo požádat o jeho ustanovení, s výjimkou řízení u Ústavního soudu a správních řízení, a pak teprve se může obrátit na Českou advokátní komoru. Sedmnáctý senát tohoto soudu nějakým způsobem dovodil, že ten nálezu přímo zasahuje i do otázky ustanovování advokátů soudy. Poslední judikatura ostatních senátů většinově drží stanovisko, že do otázky ustanovování nálezu Ústavního soudu nezasáhl a žadatel musí nejprve požádat soud o ustanovení soudem a v případě neúspěchu žádosti o ustanovení se může obrátit na Českou advokátní komoru.
18. Poslední poznámku zástupce žalované věnoval rozhodování senátu 6A ve věci rozhodnutí žalované o zastavení řízení. Toto rozhodnutí vyvolalo řízení před Ústavním soudem a vydání zmíněného nálezu. Nicméně tímto nálezem byla zákonodárci stanovena lhůta k přijetí nové právní úpravy. V tom případě však žaloba není nedůvodná pro 2 důvody

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

nevyhovění žádosti, které ob stojí. Příkladmo odkázal na rozhodování senátů městského soudu ve věcech sp. zn. 15 A 64/22 a sp. zn. 15A 65/2022.

VI. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

19. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a současně přihlédl i k nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 44/21 ze dne 18. 10. 2022.
20. Žaloba není důvodná.
21. Stěžejním a jediným žalobním bodem je tvrzení žalobkyně, že žalovaná k žádosti žalobkyně rozhodla o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby z jiného důvodu, než žalobkyně žádala.
22. Oproti tomu žalovaná zamítla žádost žalobkyně ze tří kumulativních důvodů. Prvním z nich bylo nedoložení pravomocného rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení advokáta v řízení o kasační stížnosti. Druhým důvodem bylo neprokázání (nedoložení) u dvou jmen uvedených advokátů, že tito odmítli právní službu žalobkyni poskytnout. Třetím důvodem bylo neuvedení žádných skutečností, týkajících se jejích rodinných, majetkových a finančních poměrů.
23. Soud vyšel z podané žádosti žalobkyně ze dne 4. 4. 2022 o určení advokáta a z právní úpravy určení advokáta k poskytnutí právních služeb dle zákona o advokacii, související vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 120/2018 Sb. a z judikatury správních soudů k náležitostem žádosti.
24. Podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.
25. Podle ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.
26. Podle § 18c odst. 2 žádost o určení advokáta k poskytnutí právní služby lze podat pouze na formuláři. Žádost kromě obecných náležitostí stanovených správním řádem obsahuje
 - a) popis věci, v níž by měla být právní služba poskytována, a
 - b) prohlášení žadatele, že jej ve věci, v níž je právní služba žádána, nezastupuje jiný advokát nebo osoba podle § 2 odst. 2 písm. a).
27. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

28. Podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii k žádosti musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komore sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.
29. Podle § 18c odst. 5, věty první zákona o advokacii Komora určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu.
30. Jak již Nejvyšší správní soud shrnul ve svých rozsudcích, např. č. j. 6 Ads 19/2008-06 a č. j. 9As 121/2021-29, jakož i Městský soud v Praze v řadě svých rozsudků, logika zákonné úpravy je nastavena tak, že primárně by mělo být právní zastoupení zajištěno na základě plné moci a teprve, pokud to není z nějakého důvodu možné, měl by být ustanoven advokát soudem a až poslední možností je ustanovení advokáta Českou advokátní komorou.
31. Obecně tedy platí, že poskytování právních služeb je činnost úplatná s tím, že si klient advokáta vybírá a hradí mu odměnu. V případě, že žádá o bezúplatnou právní službu, nastává možnost určení advokáta žalovanou, přičemž úplatnost právní služby jde mimo osobu žadatele. Žalobkyně v této věci žádala o určení advokáta k poskytnutí služby pro fyzickou osobu pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2022, č. j. 5 A 22/2020-25, nežádala tedy dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, co do povahy řízení o poskytnutí služby na náklady státu.
32. Pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí soud zkoumal důvody, pro které nebyl advokát žalobkyni v této věci určen. Jak již bylo zmíněno výše, žalovaná zamítla žádost žalobkyně ze tří důvodů. Prvním důvodem bylo nesplnění podmínky pro ustanovení zástupce podle zvláštních právních předpisů, jak stanoví § 18 odst. 2 zákona o advokacii, pro účely řízení o kasační stížnosti. Žalobkyně ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 35 odst. 10 s. ř. s. byla povinna prokázat, že marně žádala o ustanovení advokáta v řízení před správním soudem, resp. že nesplnila podmínky pro ustanovení advokáta soudem. To neučinila. Druhým důvodem byl nedostatek prokázání – doložení, že jí minimálně dva advokáti předmětnou právní službu odmítli. K tomu soud zjistil, že žalobkyně ve formulářové žádosti uvedla jen jména dvou advokátů, kteří jí měli předmětnou právní službu ve věci odmítnout. Soud dále z podané žádosti, ze spisu žalované a ani z podané žaloby či vyjádření žalovaného neseznal, že by žalobkyně kromě uvedení jmen advokátů doložila, že tito jí požadovanou službu odmítli. Třetím důvodem bylo, že žalobkyně v žádosti neuvedla nic k rodinným, příjmovým a majetkovým poměrům.
33. Jestliže žalobkyně ve formulářové žádosti žádala o právní službu dle § 18c zákona o advokacii, když takto byla žádost označena, a v žádosti nikterak neuvedla, za jakých podmínek o službu žádá (zda dle § 18c odst. 3 nebo § 18c odst. 2 a 4 zákona) resp. neuvedla nic o svých příjmových a majetkových poměrech, resp. nevyjasnila, že požaduje právní službu, aniž by byla nemajetná, pak žalovaná při svém rozhodování dle ust. § 18c odst. 5, věty první zákona nemohla sama předvídat či určit okolnosti žádosti a logicky vycházela ze všech podmínek, které na určení advokáta klade ust. § 18 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 18c zákona o advokacii. Žalovaná, jak už bylo uvedeno v řadě rozhodnutí správních soudů, nebyla povinna žalobkyni vyzývat k upřesnění či doplnění, případně spočívajících v důvodu, proč nevyplnila oddíly žádosti týkající se příjmových a majetkových poměrů žalobkyně, neboť ust. § 37 odst. 3 zákon č. 500/2004 Sb. správního řádu se v uvedeném řízení neuplatní.

34. Podle § 55a odst. 1 zákona o advokacii ve věcech uvedených v § 18a až 18c postupuje Komora podle správního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak. Ustanovení § 13, § 15 odst. 4, § 18, 35, § 36 odst. 3, § 37 odst. 3, § 41, § 45 odst. 2, § 47, 49, § 51 odst. 2, § 80 až 93, § 100 až 129, § 131, 133, § 137 až 139, § 152 a 178 správního řádu se přitom nepoužijí.
35. V souzené věci tedy nepřicházelo v úvahu užití ust. § 37 odst. 3 správního řádu, podle kterého nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.
36. Žalovaná proto nepochybila, pokud předmětné žádosti zamítla nejprve z důvodu nesplnění podmínek – předchozích kroků dle podle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona.
37. Žalobkyně ve formulářové žádosti o určení advokáta dle § 18c zákona o advokacii ani nenaznačila, že by žádala o určení advokáta na vlastní náklady. Rovněž z ničeho jiného neplyne, že by předmět žádosti spočíval v určení advokáta k poskytnutí právní služby i přes finanční dostatečnost žalobkyně. Žalovaná proto postupovala důsledně dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 1 zákona o advokacii, jak ostatně činí i v jiných obdobných případech, a žalobkyni neurčila advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby. S právě uvedeným lze spojit žalovanou první posuzovaný důvod nevyhovění žádosti o určení advokáta, a to, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro ustanovení zástupce podle zvláštních právních předpisů dle § 18 odst. 2 věty první zákona o advokacii (zde podle § 35 odst. 10 s. ř. s.) pro účely daného řízení.
38. Přitom, a to soud zdůrazňuje a považuje ve věci za stěžejní, pro neurčení advokáta v této věci postačoval i jediný, a to druhý důvod spočívající v nedoložení odmítnutí právní služby dvěma advokáty, které měla žalobkyně oslovit. Ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii zní jednoznačně v podmínce „doložení“ takové skutečnosti. Ostatně k této nezbytné podmínce se vyslovuje i stávající judikatura, např. rozsudky Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky ze dne 18. 8. 2015, č. j. 2 As 99/2015-49 a ze dne 7. 9. 2021, č. j. 9 As 121/2021-29). Doložit v právním slova smyslu znamená přiložit doklad, prokázat něco dokladem, dosvědčit, podepřít určitou skutečnost. Požaduje-li zákon o advokacii doložení skutečnosti, že advokát odmítl poskytnout právní službu, znamená to, že nestačí, pokud žadatel jmenuje advokáta, který mu měl odmítnout poskytnutí konkrétní právní služby. Břemeno prokázání splnění podmínek pro vyhovění žádosti spočívá na žadateli. Žalované je nadto, z její historie žadatelky ve vztahu k žalované, a soudu rovněž z obdobných řízení známo, že žalobkyně má povědomosti o povinnosti doložení uvedené povinnosti.
39. Žalobkyně neuplatnila v žalobě žádnou konkrétní námitku proti důvodnosti postupu žalované, místo toho až v žalobě naznačila důvod, pro který jedine požadovala určení advokáta, aniž by tento důvod mohl nebo měl být znám žalované při jejím bezodkladném rozhodování o žádosti. Žalobkyně tedy žalované vytýká nesrovnalost (jiný předmět žádosti), aniž by sama v řízení před žalovanou náležitě vymezila konkrétnosti a okolnosti žádosti. Nemohla očekávat, že žalovaná sama bude dotvářet důvody jejího požadavku podle řazení jednotlivých ustanovení § 18c zákona.
40. Žalovaná tedy v předmětu řízení a svého rozhodování nepochybila.
41. Žalobkyně nadto v žalobě v zákonné lhůtě neuplatnila žádnou konkrétní žalobní námitku zpochybňující povinnost doložit odmítnutí právní služby jí oslovenými advokáty nebo naplnění podmínky vyplývající z § 18 odst. 2 zákona o advokacii o ustanovení zástupce

soudem (zde § 35 odst. 10 s. ř. s.). S ohledem na dispoziční zásadu, kterou je řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. ovládáno, soud nemůže za žalobkyni konstruovat a jakkoli dotvářet její žalobní argumentaci. Není proto oprávněn zkoumat, zda zamítnutí žádosti o určení advokáta z důvodu nesplnění podmínek pro ustanovení zástupce podle zvláštních právních předpisů ob stojí i po vydání nálezů Pl. ÚS 44/21, a zabývat se ex officio námitkami týkajícími se posouzení této otázky, které žalobkyně nevznesla.

42. Důvody uvedené žalobkyní až ve vyjádření ze dne 10. 11. 2023, že žalovaná nepotřebovala znát údaje k jejím osobním, příjmovým a majetkovým poměrům, nelze za situace již shora popsané považovat za včas uplatněné žalobní body. Soud proto dodává, že nemohl postupovat stejně jako sedmnáctý senát Městského soudu v Praze v rozsudcích 17A 98/2022 a 17 A 110/2022, jelikož žalobkyně co do tohoto důvodu neurčení advokáta nevznesla včasný žalobní bod. Naopak soud v této věci nahlížel na podanou žalobu obdobně jako senát 18 A Městského soudu Praze v rozsudku ze dne 17. 7. 2023, č. j. 18 A 17/2022-55, a to v části jeho rozsudku týkající se obdobné neúplnosti žádosti o určení advokáta, a to rovněž ve věci žalobkyně (body 35 až 38 rozsudku).
43. Soud proto i v této věci musí poukázat na dispoziční zásadu řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. Žalobkyně měla předeštit konkrétní důvody tvrzené nezákonnosti postupu žalované v konfrontaci s její žádostí o určení advokáta, což neznamenal jen tvrdit (a to opožděně v jejím vyjádření ze dne 10. 11. 2023), že ze žádosti a z její žaloby bylo zřejmé, že není žadatelkou, jejíž „příjmové a majetkové poměry to odůvodňují“, pokud to mělo mít dopad na důvod neurčení advokáta z pohledu příjmových a majetkových poměrů. Z podané žádosti to bez upřesnění a pochybností nevyplývá a z podané žaloby nelze skutkově a právně zpětně dovozovat pohnutky a poměry žalobkyně ke dni podání žádosti. Není na soudu, aby důvody nezákonnosti správního rozhodnutí zpětně domýšlel.
44. Z uvedených důvodů jsou irelevantní vyjádření žalobkyně ze dne 10. 11. 2023, zjevně uplatněné v reakci na nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21.
45. Ústavní soud zrušil uplynutím dne 31. 12. 2023 ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. V bodech 31 až 36 Ústavní soud přednesl obecná východiska týkající se obsahu práva na přístup k soudu a právu na právní pomoc. V bodech 37 až 52 se pak konkrétně zabýval napadeným ustanovením zákona o advokacii a dospěl k závěru, že toto neobstojí již při provedení prvního kroku testu proporcionality, tj. při posouzení, zda je způsobilé dosáhnout zamýšleného cíle. V bodě 49 Ústavní soud uvedl, že „*napadené ustanovení zákona o advokacii tím, že právo na určení advokáta Komorou k poskytnutí právní služby omezuje pouze na žadatele, u nichž to odůvodňují jejich příjmové a majetkové poměry, představuje nepřípustnou libovůli, neboť paušálně vylučuje z práva na přístup k soudu a práva na právní pomoc osoby, které si nemohou zajistit právní pomoc advokáta na základě jiných důvodů. Jak již bylo uvedeno, právo na přístup k soudu je esenciální součástí práva na spravedlivý (řádný) proces a tedy práva na soudní ochranu garantovaného v čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Jeho nezbytným předpokladem je právo na právní pomoc garantované v čl. 37 odst. 2 Listiny. Tato základní práva náleží každému, a to pro jakýkoliv typ řízení před soudy či jinými státními orgány či orgány veřejné moci. Omezení těchto základních práv pouze na nemajetné osoby je v rozporu jak s obsahem těchto ustanovení Listiny, tak i v jejich spojení s čl. 3 odst. 1 Listiny, podle kterých základní práva a svobody náleží všem osobám (včetně) "bez rozdílu" majetku.*“ V bodě 54 pak Ústavní soud k odkladu vykonatelnosti nálezů k datu

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

31. 12. 2023 vyslovil, že „tím vytvořil zákonodárci dostatečný časový prostor pro přijetí zákonné úpravy, která bude již ústavně souladná. Při nové zákonné úpravě bude také třeba, aby zákonodárce přihlédl ke znění ostatních ustanovení zákona o advokacii upravujících postup při určení advokáta Komorou k poskytnutí právní pomoci, která nebyla návrhem napadena, avšak s napadenou úpravou úzce souvisejí, zejména pak k ustanovení § 23 odst. 3.“

46. I s přihlédnutím k uvedenému nálezu lze uzavřít, jak je ostatně konstatováno v nálezu, že protiústavnost části ust. § 18c odst. 1 zákona o advokacii, spočívající ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují“ byla Ústavním soudem shledána v tom, že tato část zákonného ustanovení vylučovala žadatele, kteří se nemohou právní pomoci domoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových. Z hlediska otázky úhrady nákladů na advokáta (ať již žadateli, státem či žalovanou), které v důsledku nálezu Ústavního soudu bude patrně nutné legislativně upravit (nelze nevidět souvislost ust. § 23 odst. 3 zákona o advokacii), je nasnadě, že situace či poměry takových žadatelů musejí být zřejmé a bude na žadatelích, aby je v žádosti předestřeli.
47. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí soud proto neměl důvod napadené rozhodnutí zrušit, jestliže žalobkyně nesplnila podmínku doložení odmítnutí právní služby dvěma oslovenými advokáty dle § 18c odst. 3 zákona a jestliže žalovaná dále vycházela z podané žádosti, z níž nebylo zřejmé, zda bylo či nebylo potřebné zjišťovat její příjmové a majetkové poměry.
48. Z uvedených důvodů Městský soud v Praze podanou žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
49. Výrok o nákladech řízení je dán ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, soud jí proto nepřiznal náhradu nákladů řízení a žalované náklady v souvislosti s řízením u soudu nad rámec její běžné činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

Praha 15. listopadu 2023

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.